

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

REGNUM cœlorum comparat CHRISTVS quadruplici semini, tritico zizaniæ mixto, grano synapis, fermento, thesauro abscondito, margaritæ, & sagenæ piscatoris: vt plurimos duceret in admirationem.

† Mar.
4. a.
Luc. 8. d

IN illo tempore exiens Iesus de domo, sedebat secus mare. † Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita vt in nauiculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in littore: et locutus est eis multa in parabolis, dicens.

Domum quendam ingressus cum Pharisæis disputaturus, exiit vt palam turbas doceret: mare igitur ingressus vt plurimas piscaretur turbas. Mare istud lacus est Genesar, quod de domo Christus secesserat, tanquam capaciore loco predicaturus: sed nimia affluente turba, conatus est nauim ascendere, vnde turbæ in littore sedenti parabolas prædicare cœpit.

Ecce, exiit qui seminatur, seminare semē suum. Et dum seminatur, quedam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres cœli et comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, vbi non habebant terram multam: et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ, sole autem orto aestuauerunt, et quia non habebant radicem, aruerunt.

† dist. 49
cap. Hic
enim

† Alia autem ceciderunt in spinas: et creuerunt spinæ, et suffocauerunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam, et dabant fructum aliud cente simum aliud sexagesimum, aliud tricesimum.

Ex quatuor igitur seminis partibus, vnica ad profectum peruenit, vnde constat plures ad regnū vocari, pauciores verò ad salutem elegi, & tandem saluari. Huius igitur parabolæ frustra est aliam expositionem afferre, quam quæ paulò post ipse Christus affert.

† Mar.
4. b.
Luc. 8. a.
† Inf. 25. c.
Mar. 4. e.
Luc. 8. c.
& 12. d.

Qui habet aures audiendi audiatur. † Et accedentes discipuli dixerunt: Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis: Quia vobis datum est nosse mysterium regni cœlorum, illis autem non est datum. † Qui enim habet dabitur ei, et abundabit: qui autem non habet, et quod habet, aufere-

auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident, & audientes non audiunt neque intelligunt: vt impleatur in eis prophetia Isaie, dicentis: † Audiui audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non videbitis. Incrassatum est enim cor populi huius: & auribus grauius audierunt: & oculos clausuerunt: nequando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligent & conuertentur, & sanem eos.

† Isa. 6. c.
Mar. 4. b.
Luc. 8. b.
Ioan. 12. f.
Act. 28. f.
Ro. 11. b.

Hoc genere loquēdi vti scriptura solet, vt infra parabola Zizaniorum, & præcipue ἀποκαλύψις. cum subobscuro aliquid dignumque attentione inculcare vult auditoribus, quomodo cap. 2. Apocalyp. frequenter reperit: Qui habet aurem audiat, quid spiritus dicat Ecclesijs. Similiter & cap. 3. Nunc itaque quia παραβολαῖς turbis loquebatur, volens illas attentas esse, ait: Qui habet aurē audiendi audiat. Rogantibus autē Apostolis cū non palam at παραβολαῖς loqueretur. Quia inquit, vobis datum est nosse mysteria regni cælorum, illis autē non est datum. Vbi sunt qui palam vertendas esse in vulgarem linguam scripturas sacras contendunt. Vbi præterea quæ ad vitam consequendam æternā omnino necessaria sunt, infinita sunt propē mysteria. Nā in Apocalypsi tot mysteria dicit esse Hieronymus quot verba. Isaie præterea & Ezechielis aliorumq; prophetarum, tā obscuras prophetias quorsum expedit in vulgarem sermonē vertere nudas? Cū rei per se obscuræ plus tenebrarum addat vulgatæ linguæ versio, quā sit in Hebræa, Græca aut Latina. Porro Salomonis cantica nemo adeo deplorato iudicio est, qui puellis & mulierculis vernaculæ versā legenda exhibere velit: Cū si quis ad illas admittatur spiritu Dei minimē tinctus, et imbutus, animi magis inde lasciuiam quā mentis puritatem reportet. Sunt igitur inter scripturæ sacræ libros quorum vulgata versio paucis officere possit: cuiusmodi sunt purē historici libri, pureq; morales: quales sunt Salomonis paræmiz & Ecclesiasticus, modō ab homine pio & docto, publicæque Ecclesiæ autoritate vertantur. Cui enim versioni itabitur si cuiq; pro arbitrio vertere licet? Pauli autē epistolas vt de cæteris libris taceam, in quibus ✠ Petrus 2. Pet. 3. d

esse dicit quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras scripturas ad suam ipsorum perditione: quis ferat vulgari lingua versas, passim rudi plebeculæ sardonibus ac mulierculis legendas obtrudis? cùm Paulus ipse ad Hebræos. 5. ✠ perfectiorum tantum dicat esse solidum cibum, id est, mysteriorum scripturæ intelligentium, eorum scilicet, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus: Corinthiis quæ adhuc scripturarum rudibus ac paruulis asserat se ✠ lac potu dedisse, id est, leuia fidei initia, non escam, solidum mysteriorum cibum. Ita & nunc Christus παραβολαῖς καὶ ἐνυγματικῶς loquitur: quia partem illorum, utpote rudiores & simplices in scripturis minimè exercitati rerum intellectum ferre non possent. Partim peritiores quidam, sed invidia obcæcati, ut scribæ & Pharisei intelligere nollent: De quibus Christus ait: quia videntes non vident &c. Impleta scilicet in eis Isaiæ propheta: Auditis audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non videbitis. Videntes autem videre & non videre est, id quod videris faciendum quæ intelligeris: aut per affectatam inconsiderationem, aut certam malitiam non facere, perinde ac si nihil de illo audieris.

† Luc.
10. d.

† Vestri autem beati oculi, quia vident: & aures vestrae, quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi prophetae & iusti cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt, & audire quæ auditis, & non audierunt.

† Mar.
4. b.
Luc. 8. b.

Beatos dicit Apostolorum oculos auresque beatas, non modò quia Christum corporaliter videre meruerunt, quem multi iusti & prophetae videre cupientes non viderunt, sed etiã quia Christi mysteria, quæ in carne operatus est, aliisque spiritualia mentis oculis atque auribus videre & audire meruerunt, quæ Pharisei obcæcato mentis oculo, indurataque ceruice, cùm videret, non intellexerunt. Vos ergo audite parabolam seminantis. † Omnis qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, et rapit quod seminatum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem super petrosam seminatus est, hic est qui verbum Dei audit, & continuo cum gaudio accipit illud: non habet autem in se radicem, sed est temporalis: facta autem

autem tribulatione & persecutione propter verbum continuo scandalizatur.

Quam Christus exponit parabolam, alia expositione non indiget. Tantum si qua difficultas est in verbis, exprimemus. Omnis qui audit verbum regni &c. Græcè omnis gentiui casus est. Sic enim habent Græca πάντος ακίως τὸν λόγον τῆς βασιλείας τοῦ μεθυσμένου ἐρχεται ὁ πονηρός. Id est, quis omnium est qui verbum regni audiat quidem, at illi minimè attendat, venit versutus ille & verator diabolus, qui quod satū erat in corde ipsius, Dei verbum rapit. Hic est inquit Christus, qui seminatus est secus viam, id est, hic est in quo secus viam duram scilicet, ac tritam, bonisq; moribus minimè excultam iactum est semen. Seminatur enim semen, id est, verbum Dei vel fides, & seminatur terra, id est, auditor, qui iuxta attentionem semē suscipit, & fouet semen in se iactatum. Qui autem super petrosā seminatus est, &c. Id est, in quo super petrosā semen iactum est, is est qui verbum Dei audit, & auidē & confestum illud apprehēdit. At quia propter Petras proximè subtus modicam terram latentes, ra diceas altē agere non potest, sed est temporalis Græcè πρόσκαιρος, id est, paulisper durans, neque radicatum in eharitate satis erat. Orta tribulatione ob Euangelium scandalizatur, impingitq; in fide, quam in prosperitate quidem seruare potuit, sed in persecutione statim animum despondit.

Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum Dei audit, et sollicitudo seculi istius, & fallacia diuitiarum suffocat verbum, & siue fructu efficitur.

Satis nota est hæc expositio, quæ nisi à Christo prodiret, nemo crediturus erat diuitias quibus nihil est mortalium vitæ insuauius & ingratius spinas dici. At quia nimia illarum cura mentem pungit ac suffocat, rectè spinæ dicuntur.

Qui verò in terram bonam seminatus est, hic est qui audit verbum, & intelligit & fructum affert, & facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò tricesimum.

Facilis est locus, nisi quòd non planè constat quid fru

Etus centesimus, quid sexagesimus, quid tricesimus. Certe simplicius est si intelligamus alium quidem centuplum, alium sexagecuplum, alium trigecuplum fructum afferre, id est, alium atque alium alio maiorem pro fidei portione & gratiæ: quanquam Græci centuplum martyribus sexagecuplum virginibus, trigecuplum viduis assignant, ut Hierony. virginitati, viduitati & nuptijs diuisionem illam ascribit. Ternarius quoque horum numerorum tres hominum status in Ecclesia militate significare potest, perfectorum scilicet, proficientium, et incipientium.

† Mar.
4. c.

Aliam parabolam proposuit illis, dicens: † Simile factum est regnum celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Cū autē dormirēt homines, venit inimicus eius, et super seminavit zizania in medio tritici. Cū autem creuisset herba, et fructum fecisset, tūc apparuerunt et zizania.

Et in hac quoque parabola, quam dilucidè paulopost dominus explicat, non immorabimur, nisi si quid est in litera, quod breui expositione nō indigeat: quale est, creuisset Græcè ἐλάσθη. Id est, germinasset, & pullulasset. Accedentes autem serui patrifamilias, dixerunt ei: Domine, nōne bonum seminasti in agro tuo: unde ergo habet zizania? Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei: Vis inuis, et colligimus ea? Et ait: Non, ne forte colligentes zizania, eradicetis simul et triticum. † Simite utraque crescere usque ad messem: et in tempore messis dicam messoribus: Colligite primum zizania, et alligate ea in fasciculos ad cōburendū: triticū autē cōgregate in horreū meū.

† 11. q. 1.
capite.
Audi denique.
Nolite recedere.
23. q. 1. ca.
1. 24. q. 3.
Notandū est.

Et si quarta pars terre ut patet in prædicta parabola, bona & serax fructum fecerit, nec eam tamen inimicus reliquit incorruptam, quæ si fructū non tū purū faceret: Vnde parabolā subdit zizaniōrū, quæ supra cæteras herbas deterius reddunt triticum. Quod agnoscētes orthodoxi ex zelo apud dñm conqueuntur, cur hæreticos passim inter fideles cū periculo eorū crescere sinat. Quibus dñs iubet eos in bonorum exercitiū remanere, donec appareāt incorrigibiles, nec spes vlla sit respiscētiæ: quod est tempus messis in quo separentur à fidelibus necesse est.

† Mar.
4. d.
Luc. 13. d.

Aliam parabolam proposuit eis, dicens: † Simile est regnum celo-

cælorum grano synapis: quod accipiens homo seminavit in agro suo: quod minimum quidem est omnibus seminibus. Cum autem creverit maius est omnibus oleribus, et fit arbor, ita ut volucres cæli veniant, et habitent in ramis eius.

Regnum cælorum pro Euangelio sumi potest, & pro Christo: quia per utrumque nobis in cælum via patet. Euangelium autem grano synapis simile est: quia ut synapi semen est pusillum, omniumque; ferme minimum, nulliusque; in speciem virtutis. Cum autem seminatum creverit, in arboris penè magnitudinè excrevit, adeoque cæteris oleribus maius est: ut sub eius ramis habitet & nidificet cæli volucres. Ita Euangelium ab initio quidè res vilis erat & minima: at ubi homo Iesus in suo suorūque agro. i. in Ecclesia illud predicatio seminavit, paulatim cœpit crescere, adeo ut in omnè terram rami exierint, sub umbra quorum cæli volucres. i. spirituales cœlestesque homines habitare cœperint, ac nidificare, ut cœlesti patri spirituales filios generet. Si regnum cælorum Christum intelligamus, verè Christus grano synapis similis est. Ut enim nihil propè minus est, minorisque virtutis grano synapis, si externam tantum faciem spectes, at suo tempore in magnam crescit arborem, ut umbraculum sit aibus, tumque primum virtus illius apparet dum conteritur, ita Christo in humanis agente, nihil minus abiectius fuit: utpote qui vermis et non homo diceretur, opprobrium hominum & abiectio plebis: At paulatim prædicationibus suis ac miraculis, maior apparuit. Tum vero primum ingès eius virtus, & immanis ad nos fructus prodeuntis utilitas apparuit, dum per passionem contritus, & in terram sepultus ac seminatus, in arbore exurrexit, & excrevit tam magnam, ut sub eius umbra cæli volucres, cœlestes scilicet, ac spirituales homines habitent. Ibi enim nidificabat Paulus, cum Galathis diceret: Filioli mei quos iterum parturio, donec formetur in vobis Christus.

✠ Gal.
4. c.

Aliam parabolam locutus est eis: Simile est regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum.

† Luc.
13. d.

Fermentum in scriptura duplex inuenitur, bonum et malum, novum ac vetus: quod expurgare nos iubet. Paulus ad Corinthios: *

* Cor. 5. b
thios:

thios: quale erat & Pharisæorū fermentū, à quo nos cauere. 16. ca. seq. Christus admonet. Bene autē regnum cœlorum, id est, Christi Ecclesia, quæ regnum etiam cœlorū dicitur, fermento comparatur. Ut enim modicū fermentū in modicam pastæ mensuram, cui miscetur, alterat totā: & de insipidaapidā reddit, totamq; breuitempore permeat: Ita primitiua Christi Ecclesia solis cōstās Apostolis, & aliquot discipulis, vbi gentiū Ecclesiæ Iudæorumq; synagogæ misceri cœpit ac coniungi, qui prius insipidi erant, nullū præ se ferentes gustum, apidos reddidit, Christoq; beneolentes: vt iam cum Paulo dicere possint, Christi bonus odor sumus Deo. Non est autē necesse, vt oēs parabolæ alicui simili respondeant. Sufficit quod hic Ecclesia fermento cōparetur. Quod enim sequitur, quod acceptū mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum, non necesse est partem esse parabolæ, sed ad parabolam adiectum, ita nō est quod immoremur in explicando quæ sit ista mulier, quæ tria sata, tantū intelligamus modicum pusillumq; Christi gregem totius pene orbis massæ immixtum, totum penē eum inuasisse, in melioremq; alterasse, & permutasse naturam. Satum autem neutro genere, de quo ait: in satis tribus genus mensuræ est cōtinens modium vnum Italicum & semissem, de quo vide Budæum de Aste, & Georgium agricolam.

Hec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas, & sine parabolis non loquebatur eis: vt impleretur quod dictum erat per prophetiam, dūcētem: † Aperiā in parabolis os meū, eruētabo abscondita à constitutione mundi.

† Psal.
77. a.
Col. 1. d.

Hiero. ait quondam lectum fuisse per Isaiam, sed primitus fuisse per Asaph: sed à sciolo quodam qui ignorabat quis esset Asaph, pro eo positū Isaiam. Psalmus enim 77. vnde sumptū testimoniū ab Asaph fertur editus. Ideo pro eius interpretatione vide psalmodum expositores. Tunc dimissis turbis venit in domum, & accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes. Edissere nobis parabolam zizaniarum agri. Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum semen, est filius hominis. Ager autem est mundus. Bonum autem semē, hi sunt filij regni. Zizania autem, filij sunt nequam.

quam. Inimicus autē qui seminavit ea, est *diabolus* † *Mess-* † *Apoc.*
sis verò consummatio seculi est. Messores autem angeli 14. d.
 sunt. Sicut ergo colliguntur *zizania*, et igni comburuntur,
 sic erit in consummatione seculi. Mittet filius hominis an-
 gelos suos, et colligent de regno eius omnia scandala, et eos
 qui faciunt iniquitatem, et mittent eos in caminum ignis.
 Ibi erit fletus et stridor dentium †. Tūc iusti fulgebunt sicut
 sol in regno patris eorum: Qui habet aures audiendū dicit.

† Sap. 3. b
 Dan. 12. b

Post interpretationem Christi alio interprete non est
 opus. Per *zizania* autem hypocritas, hereticos, & quos-
 que nequam intelligere debemus: quos nisi vult
 Christus crescere vsque ad messem. Latent enim penē
 semper viros bonos hypocritā & hæretici, prauitatem-
 que suam dissimulant, quō facilius incautos ad scallian-
 t. Vult ergo C H R I S T V S quod vsque ad messem,
 id est, consummationem seculi, futura sunt in agro Ec-
 clesie *zizania* bonis permixta seminibus, id est, bonos
 malis immixtos: quod frustra prorsum & funditus eradi-
 care coneris. Nam vt saluator ait: ✠ Necesse est vt veni-
 ant scandala. Et Paulus: ✠ Oportet hæreses esse: vt qui
 probati sunt manifesti fiāt. Non putes tamen quod cum
 Christus vetat ante messem colligi *zizania*, ne forte &
 triticum eradicetur, velle inhibere pertinacium hæretico-
 rum, aliorumque sceleratorum, qui reip. statum pertur-
 bant sublationem, dum incorrigibiles perseverant. Idem
 enim est qui dixit: ✠ Non patieris maleficos viuere. Hæc
 paucis dicta volui ob nostrę tēpestatis hereticos, qui im-
 punē volunt cuique licere quicquid in fide senserit re-
 ctum an prauum enunciare in vulgus. Itaque ne à magi-
 stratu tanquam facinorosi in deumque blasphemi, ac
 tranquillitatis reip. euerfores, ad pœnam rapiantur, fal-
 sō persuadere ex hoc loco conantur nō esse tollendos ē
 medio hæreticos, sed suo iudicio dum meliorem domi-
 nus mentem dederit, relinquendos. *Zizania* autem, id
 est nequam homines, scandala appellat: eo quod offen-
 diculo sint alijs, dum suo exēplo ad similiter agendū &
 loquendū inducūt: quos in caminū ignis, id est, in infer-
 nū mittēdos dicit: iusti autē inquit tūc, id est, post cōsum-
 mationē seculi, fulgebunt sicut sol in regno patris eorū,

✠ Matt.
 18. a.

✠ 1. Cor.
 11. b.

✠ Exod.
 22. c.

effugata omni pœnæ & peccati obscuritate. Bene autem regnum Dei, quod futurum est post consummationem seculi, regnum patris appellat: quia quod ipse interim dum hic viuimus administrat, patri in finem traditurus est: Dicite Paulo de ipso Christo. 1. Cor. 15.
 ✠ 1. Cor. 15. c. ✠ Deinde finis: cum tradiderit regnū Deo & patri, cum euacuauerit omnem principatū & potestatem & virtutē. *Simile est regnum cœlorū thesauro abscondito in agro, quē quī inuenit homo abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit uniuersa quæ habet, et emit agrum illum.*

Bene regnum cœlorum, thesauro abscondito comparatur: utpote quo nihil charius esse debet homini, quod omnium rerum nostrarum vel charissimarum, precio comparari debet. Ac bene latenti thesauro comparatur: quia thesauri cœlestis visæ diuitiæ mortales latet, dicente Paulo ex Isaiā. * Nec oculus vidit, nec auris audiuit nec in cor hominis ascenderunt, quæ preparauit Deus diligentibus se. Potest etiam regnum cœlorum hic & sequenti parabola, de bono ac precioso margarito, quorū similis est ratio, sumi pro Euangelio.

✠ 1. Cor. 2. b.

Iterum simile est regnum cœlorum homini negociatori quæ renti bonas margaritas. Inuenta autem unā preciosa margarita, abiit, & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam.

Quod autem ait in hac parabola regnum cœlorum simile homini negociatori, non tam proprie negociatori, quā in inuēto margarito, quod nos vulgo perla appellam. Ideo sic debet intelligi textus. Perinde est in regno cœlorū, ut cū quis negociator preciosum margaritū reperit, quod bonorū suorū omnium permutatiōe cōparat. *Iterum simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti, quam cum impleta esset, educentes, & secus litus sedentes, elegerunt bonos in vasa sua, malos autem foras miserunt: Sic erit in consummatione seculi. Exibunt angeli, & separabūt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus et stridor dentium. Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei: Etiam domine.*

† Inf. 25. c.

Sagena quæ omnis generis pisces bonos aut malos complectitur, regno cœlorū cōparatur, id est, Ecclesiæ
 mi-

militanti: in qua quandiu mortali cōditiōe viuuit, futurifunt boni & mali, donec in iudicio cum separabuntur ab improbis iusti, tota munda ac sine macula remanebit Ecclesia. Certè regnum cœlorum pro Ecclesia triumphante hic sumi non potest, in quam nihil introibit, rugam habens aut maculam: sed munda tantum omnia: secus in Ecclesia militante, quæ bonis constat & malis. Vbi sunt igitur qui Ecclesiã nobis in terris nouã faciunt inuisibilem, illã in solis iustis, & electis cōsistentem: quã vnã consulere in dubijs oporteat. Cui autem oculi sunt adeo lynci, vt ab electis reprobos distinguere possit? Scilicet verò nihil non sibi arrogãtes hæretici tueri mordicus hereses suas volūt, dum ab inuisibili illa Ecclesia secus iudicetur atq; opinetur. Sed de his satis.

Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno cœlorum similis est homini patrifamiliãs, qui profert de thesauro suo noua et vetera.

Scribæ olim in lege dicebantur scripturarum legis quæ periti: Nunc autem cum dicat Christus, doctus in regno cœlorum, Euangelicos prædicatores notasse videtur, quo patrifamiliãs comparat, qui venientes amicos nihil celat: sed de thesauro suo noua profert & vetera, Id est planè quicquid habet, illis aperit: Ita Euangelicus prædicator quicquid ad Euangelicum negocium facit, effundere debet, ac profundere. Quidam per vetera veterem Moyfi legem, per noua nouam Euangelij legem interpretantur.

Et factũ est cum consummasset Iesus parabolas istas, transiit inde. † Et veniens in patriã suam, docebat eos in synagogis eorum: Ita vt mirarētur, et dicerēt: Vnde huic sapientia hæc et virtutes? Nõnne hic est fabri filius? Nõnne mater eius dicitur Maria, et fratres eius Iacobus et Ioseph, et Simõ et Iudas: et sorores eius nõnne apud nos omnes sunt? Vnde ergo huic omnia ista. † Et scandalizabantur in eo. † Mar. 6. a

Post parabolas ad populum habitas, digressus inde Christus venit in patriam suam Nazareth vbi nutritus fuerat: & cepit docere in synagogis vel vt plures attraheret, vel ne quis eum argueret quod rudes clanculo doceret.

docens deciperet, non ausus palam docere. Vnde mirarentur ob sermones & signa vt dicerent: Vnde huic sapientia hæc &c. Ad summa diuinitatis opera, tot tamq; magnis miraculis patratu immoti, Nazareth incolæ (quæ patria Christi dicitur, nõ ob eius natiuitatē, sed cõceptionem & educationem) ad eius doctrinam, quam sine præceptore tenebat, admirabantur, quòd fabri Ioseph & Mariæ tenuium hominum filius, illorum sumptibus in literis institui non posset: Fratres autem & sorores illi tanquam viles & ignobiles exprobrant. Quos quidē fratres Hebræo more cognatos & affines appellat nõ eodem patre natos. Humilia ergo & externā tantum Christi faciem spectantes, illius ciues admirabatur vnde hæc illi nunquam in literis instituto doctrina, & vnde ædificari oportuerat, scandalizabantur in eo, Id est, propter eum offendebant, vilia tantum de illo cogitantes.

†Luc. 4. d. *Iesus autem dixit eis: † Non est propheta sine honore nisi Ioan. 4. f. in patria sua, & in domo sua. † Et non fecit ibi virtutes † q. 1. ca. multas propter incredulitatem illorum.*

Pauliani-
sta.

Vnde propter illorum incredulitatem, reiectis illis pauca ibi Christus patrauit miracula, vulgatum in illo prouerbium vsurpans: Non est propheta inhonoratus nisi domi, & in patria.

CAPVT DECIMUMQUARTVM.

Ioanne ab Herode propter Herodiadem occiso, Christus in desertum secessit, vbi quinque hominum milia satiauit. Inde rediens super aquas ambulans. Petrum mergentem saluauit, & patriæ Genesar restitutus, plurimos etiam vestis fimbriæ tactu sanauit.

†Mar. 6. c.
Luc. 9. a.

IN illo tempore † Audiuit Herodes tetrarcha famam Iesu, & au pueris suis. Hic est Ioannes baptista: ipse surrexit à mortuis, & ideo virtutes operantur in eo. Hic est Herodes infanticidæ Herodis filius. Post priorem enim Herodem Palestinæ regem, Iudæa ipsa in quatuor partes diuisa est, vnde tetrarcha dictus est, qui resurrectionis non planè ignarus, audita de Iesu fama,

Ioan-